

Nieuwsbrief Herfst 2015

September 2015

Een maand geleden nam ik afscheid van mijn thuis op de Zwanenberg. Uren nadien, en een immense oceaan verder, land ik thuis. Een wereld van verschil en toch hetzelfde!

Geen afwasmachine meer, geen drukknop die schermen activeert tegen het zonlicht, geen code die metalen poorten open schuift. Geen drinkbaar water uit alle kranen. Wel aarde tussen mijn vingers, kloven aan mijn voeten die openbarsten onder de droogte en het stof. En de geliefde *sombrero* ideaal tegen verbrande neus, oren en nek. Het regenseizoen is op zijn einde en het is dus weer tijd om lemen muren op te trekken.

De studenten van de universiteit werken enthousiast mee. Ze halen emmers aarde en water aan en vermengen dit tot een gladde kleimassa. Het stro wordt dan erin gemengd en op de muren geboetseerd. Ieder vindt zijn eigen techniek. Er zijn er die tot hun ellebogen onder modder zitten. Anderen slagen erin om alleen hun handen vuil te maken. Maar iedereen is onder de indruk van de techniek; zo stevig dat de muur wordt, eenmaal droog. Zo gemakkelijk om het zelf te doen. Zo motiverend om zelf je huis te bouwen. Terwijl ik de rol opneem van "supervisor", hier een beetje breder, daar een beetje smaller, staan de vijgen op het vuur te pruttelen. 20kg vijgen heb ik al geplukt sinds ik terug ben en de confituren die ik ervan maak vallen in de smaak. De advokaatbomen doen het ook goed en ik ben content dat ik bezoek kan ontvangen met guacamole uit de tuin. En bezoek hebben we constant: de studenten krijgen de kans om een deel van hun uren uit te besteden aan "manos solidarios" en dus nodigen ze vrienden en familie uit.

Ook professoren aan de unief contacteren Manuel om het project te bezoeken met hun klas. Er is veel beweging in Casita de Barro. In de namiddag transformeren de studenten zich tot "maestros" en ontvangen ze de kinderen van het dorp. Er zijn 55 kinderen ingeschreven die naargelang hun leeftijd (tussen 6 en 15 jaar) op verschillende momenten tijdens de week komen. Dat geeft ons de kans om met kleinere groepen te werken. Er is tijd voor huiswerk, en spel, naast de activiteiten rond het centrale thema: "Identiteit in het rurale Mexico."

Ik neem de Engelse les onder mijn hoede: in Casita de Barro, in de kleuterklas en nu ook in de middelbare school. Voor de kinderen van de keuterklas is het vooral gewend geraken aan andere klanken en de schrik overwinnen om iets niet te verstaan. Met de studenten van de middelbare school voel ik dat het hen ook de discipline van studeren, van geheugen training en het begrijpen van grammaticale concepten bijbrengt naast het onder de knie krijgen van de Engelse taal.

De contacten met de families van het dorp breiden zich uit en hiermee ook de uitnodigingen om deel te nemen aan de feesten. De patroonheilige van het dorp – "San Jeronimo" – wordt jaarlijks op Blz 1 van 4

30 september in geuren en kleuren gevierd. Met processies door de straten, kermis op het dorpsplein en eefestijnen met mole bij de mensen thuis. De eigen gekweekte varkens en kippen worden hiervoor geslacht en de vrouwen zijn al twee weken op voorhand bezigde chilis schoon te maken en te roosteren om hun mole met het traditionele recept van thuis te bereiden. Iedere familie is trots op zijn eigen bereiding van mole. Het is een zeer complexe bereiding met 18 verschillende ingrediënten waaronder pindanoten, sesamzaadjes, koekjes, chocolade, anijs, rozijnen, bananen, zwarte chili, rode chili...Alles wordt dan fijngemalen in de molens van het dorp tot een pasta die op de dag zelf met de afkooksels van de kippen en varkens vermeng wordt. Terwijl de stomende rijstschotels en mole borden werden opgediend, en studenten op een tequila worden getraceerd kon ik niet nalaten te denken dat dit een element van de identiteit van het rurale Mexico omschrijft. De hele familie deelt mee in het werk en de kosten van het feest. En er is een overvloed aan eten zodat er niet gekeken wordt op twaalf invitees meer of minder. En niet alleen eten, we krijgen een tupperwaredoos mee naar huis gevuld met mole. Zondag komt mijn schoonfamilie op bezoek en dan kan ik ook met hen de mole delen. En zo gaat dat: je ontvangt en deelt en zo brei je dat stevige sociale vangnet rondom jou. Het is dat sociale net dat in tijden van nood de gemeenschap doet overleven.

October 2015

What would you buy if you had a lot of money? vraag ik aan de student van het tweede middelbaar. Het hoofdstuk "shopping" staat op het programma Engels. De leraren van de middelbare school verklaren zich incompetent om dit niveau van Engels te onderwijzen en dus heeft het oudercomité me ingeschakeld. De onderwijsinstellingen van de staat hebben namelijk beslist dat de studenten in de middelbare school een zekere graad van Engels moeten beheersen.

Het antwoord van de jongeren op mijn onschuldige vraag was - naast de te verwachten technologische snufjes als Iphone en videogames-cheese and meat. Wie had verwacht dat een gast van 14 jaar fantaseert over een stuk kaas tussen zijn boterham als hij rijk zou zijn? Is Engels wel wat deze jongeren nodig hebben? Toch ben ik gemotiveerd om voor de klas te staan, niet zozeer omdat ik geloof in het feit dat het belangrijk is dat

ze Engels kunnen. Casita de Barro is juist ontstaan als een zoektocht naar alternatieven voor de jongeren van Tecuanipan om niet te emigreren naar de VS maar om een zekere graad van economische onafhankelijkheid te behouden door duurzaam te leven en door ecologische technieken te integreren. Ik ben gemotiveerd omdat ik voel dat ik een discipline kan bijbrengen tussen spel en studie en leervaardigheden kan ontwikkelen die belangrijke instrumenten kunnen zijn voor hen naar de toekomst toe. Ik kan hen laten proeven van een wereld buiten Tecuanipan en met hen delen waarom ik kies om toch in hun dorp te wonen. Je kan veel doen met de vraagwoordjes What? Why? Who? Where?...en het thema van de les hoeft daarom niet rond *shopping* te draaien.

Ik geef les na de schooluren wat betekent dat de schoolpoorten open blijven voor iedereen die zin heeft om extra te studeren. Ik neem de kans om eens de klaslokalen te bekijken. "Ik loop niet, ik schreeuw niet en ik duw niet" zijn de enige motiverende slogans die in strenge, rode letters de kale cementmuur versieren. Geen foto's van activiteiten, geen referenties naar het leven in Tecuanipan, laat staan naar een wereld buiten Tecuanipan. Niet veel dat je aanspoort om als adolescent creatief te zijn, om te dromen en je gedachten de vrije loop te laten gaan. Ik beeld me in dat je als student drie opties hebt: ofwel ben je geïnteresseerd van nature uit en bijt je jezelf vast in wat de leraar te bieden heeft. Ofwel staar je je blind op de kale muren van het klaslokaal en doe je niet mee aan de activiteiten. En dan is er als derde optie: het plagen van je klasgenoten. Tussen de 60 studenten die aan de Engelse bijscholing deelnemen zie ik de drie categorieën vertegenwoordigd. Met speelse activiteiten en een goede portie discipline hoop ik ze allemaal mee te krijgen en het beste van elke student naar boven te halen.

Casita de Barro krijgt meer en meer naam. De relatie met de universiteit Ibero Americano versterkt, er is meer structuur, en de feedback van de coördinatoren is lovend. Meer en meer geïnteresseerden bezoeken het project en werken mee. Hoewel veel handen licht werk maken, zijn het intense dagen voor Casita de Barro. Waar ik vroeger zelf met de handen in de modder zat is mijn rol nu de studenten op te leiden om het werk te doen. Mijn moeder heeft altijd gezegd dat ik goed kon commanderen. Maar soms weet ik niet goed wat het meest vermoeiend is: het fysiek hard werken of de mentale vermoeidheid die gepaard gaat met de logistieke ondersteuning. Hoewel mijn broers en zus er misschien wel anders over denken ondervind ik dat ik het fysiek werken toch verkies boven het commanderen.

Één van de voordelen van de naambekendheid is dat ik een grotere afzetmarkt vind voor de confituren die ik getrouw blijf maken. Na de vijgen die aan je vingers bleven plakken en die met hun zoete geur allerlei vogels aantrokken, is het nu de beurt aan de guava. Deze gele exotische vrucht zit boordevol met vitamine C. We kunnen dat goed gebruiken nu de temperaturen 's nachts durven dalen tot 10° C. Het is natuurlijk niet de nachtvorst van België maar toch doe je toch al rap een tweede trui aan 's avonds op 2300 meter boven de zeespiegel. Het is in deze koudere nachten dat we appreciëren dat we bloed en water gezweet hebben om de 40cm dikke

adobemuren van Casita de Barro te maken. Leem is het thermisch bouwmaterial bij uitstek en dus is het lekker warm als we na een drukke dag eindelijk wat rust vinden.

Het is een mooie tijd van het jaar. Juist na het regenseizoen is alles groen en kleuren de velden rood en geel door de bloemen die geteeld worden voor de altaren van de dodendag. Het dodenfeest van Mexico is waarschijnlijk wel het meest kleurrijke en meest authentieke feest van Mexico. Hoewel de dood zeer concreet aanwezig is. Overal worden schedels in chocolade en zoete broodjes die met beenderen versierd zijn, als zoetheid verkocht. Er is toch niets akeligs aan het feest. Het is zeker niet de Halloween sfeer vanuit VS met de monsters en de spoken en de akelige kostuums. Het is een intieme herdenking van de geliefden die er niet meer zijn. Elk gezin bouwt een altaar thuis, versierd met kaarsen, fruit, bloemen, de favoriete gerechten en drank van de gestorvenen. De foto's op de altaren doen eraan herinneren wie er herdacht wordt. Hopen blaadjes van de bloemen- cempaxúchitl (honderd bloemen) worden tot tegeltjes gevormd die de overledene van de straat naar al de lekkernijen begeleiden. Wij hebben ook een altaar gemaakt en ik had een foto van mijn grootouders op het altaar geplaatst. Mijn buurman merkte op dat het bloemenpad niet aan de straat mag stoppen maar helemaal naar de luchthaven van Mexico City zou moeten leiden. Het is deze humor dat het dodenfeest typeert. Er wordt geloofd dat tijdens de nacht van 29 oktober de geliefden die gestorven zijn in een accident, naar de altaren komen. De dag erop is het de beurt aan de te vroeg gestorven kinderen. De 31ste oktober zijn al de andere geliefden uitgenodigd. Tijdens de dag daarop komt de hele familie samen om de altaren af te breken, de lekkernijen op te eten en de foto's weg te bergen voor het volgende jaar.

Dit jaar waren we uitgenodigd door enkele unief studenten op hun festival van het dodenfeest in Yancuitalpan, een dorp nog dicht bij de vulkaan dan ons dorp. Goed ingeduffeld en voorzien van muts en twee paar sokken tegen de koude beoordeelden we als jury de kinderen op de artistieke uitwerking van hun pompoenlantaarns en de originaliteit van de verzen over de dood. Helse litaniën over hoe de dood de president meeneemt omdat hij niets doet voor zijn volk. Of hoe de directrice van de school tekort schiet en daarvoor door de dood uitgelachen wordt. Er wordt kritiek gegeven op publieke figuren op een humoristische manier, misschien een manier om wat stoom af te laten. Want het is duidelijk te merken dat er een algemene ontevredenheid heerst bij de Mexicanen over de huidige economische situatie.

Het hout begint te kraken. De salamanders schuilen achter de luifels van de ramen. Het water in het waterreservoir, verwarmd door de zon, wordt te heet. Er moet koud water bijgevoegd worden ...Tekenend dat het regenseizoen achter de rug is en beetje bij beetje alles zal beginnen verdorren. Dit is wat de oude Azteekse culturen in de dood zagen: transformatie. Vandaar dat de god moeder aarde "Coatlicue" met een schedel in haar buik wordt afgebeeld. Zij is het grote voorbeeld van transformatie door de seizoenen heen, de energie van beweging die leven geeft. De afwisseling van zon (dag) en de maan (nacht), licht en donker, leven en dood. Dualiteit. Omteotl

Ik wens jullie een mooi einde van dit jaar. Dat het einde van 2015 mag transformeren naar een goed begin van 2016.

Ik dank jullie van harte voor de bijdrage aan Casita de Barro.

Ina

www.solidariteit-mexico.be